

LIETUVIŠKAI MEDICINOS MOKSLO PERIODIKAI – 100 METŲ

LITHUANIAN MEDICAL SCIENCE PERIODICALS – 100 YEARS

Regina Vaišvilienė

Lietuvos medicinos biblioteka

Lithuanian Library of Medicine

SANTRAUKA

Reikšminiai žodžiai: lietuviški medicinos periodiniai leidiniai, medicinos istorija, medicinos žurnalai, lietuvių gydytojų organizacijos.

Lietuviškos medicinos periodikos užuomazgos – XX a. pradžia. Pirmuoju medicinos moksliniu periodiniu leidiniu lietuvių kalba laikomas nedidelės apimtys spaudos leidinys „Medicina ir gamta“, kuris pasirodė 1913 metais Vilniuje. Pirmuoju medicinos mokslo periodiniu leidiniu laikomas daktaro Jozefo Franko parengtas „Imperatoriškojo Vilniaus universiteto klinikinio instituto darbų“ I tomas, išleistas Lietuvoje 1808 m. Šioje publikacijoje trumpai apžvelgiama lietuviška medicinos mokslo periodinė spauda, leista tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų iki 1990 metų – Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo.

ABSTRACT

Key words: Lithuanian medical periodicals, medical history, medical journals, Lithuanian medical organizations.

Lithuanian medical periodicals beginning – the first decade of 19th century. The first Lithuanian medical scientific periodical is the small print journal „Medicina ir gamta“ („Medicine and Nature“), which appeared in 1913 (Vilnius). Lithuania first medical science periodical appeared in 1808 – Josef Frank „Acta instituti clinici caesareae universitatis Vilmensis“ Volume I. This article reflects the Lithuanian medical periodicals before 1990 – Restoration of Independence of Lithuania.

IVADAS

Apie lietuvišką medicinos periodinę spaudą nėra gausu nuoseklių studijų ar publikuotų straipsnių. Konkrečiai šia tema domėjosi ir plačiau rašė medicinos istorikas dr. Aurimas Andriušis ir bibliografe, buvusi Medicinos fakulteto muziejaus vedėja Silvija Stakulienė. Gerokai anksčiau Lietuvos periodinių leidinių tema buvo paliesta J. Karoso ir dr. S. Biziuolevičiaus publikacijose, skelbtose žurnale „Sveikatos apsauga“.

Manau, kad tiek dr. A. Andriušis, tiek kolegė S. Stakulienė ir toliau būtų tęsę pradėtą mokslinių darbų ciklą lietuviškos medicinos periodikos tema. Gyvenimas taip lėmė, jog šį darbą turės tęsti kiti mokslininkai.

Skaitant, kas jau parašyta apie Lietuvos medicinos periodinius leidinius, dažnai susipina sąvokos „Lietuvos medi-

cinis mokslo periodika“ ir „Lietuviškoji medicinos mokslo periodika“. Lietuvos medicinos mokslinė periodika savo amžių skaičiuoja nuo 1808 m., kai pasirodė Jozefo Franko parengtas ir išleistas „Imperatoriškojo Vilniaus universiteto klinikinio instituto darbų“ I tomas. Lietuviško medicinos mokslinio periodinio leidinio reikėjo laukti daugiau nei šimtmetį.

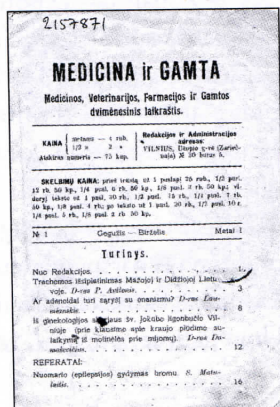
XX a. pradžioje susiklosčiusi socialinė-politinė situacija (atgauta spaudos laisvė lietuviškais rašmenimis 1904 m.), išaugusi kultūrinė-visuomeninė lietuvių inteligentų veikla (1907 m. įkurta Lietuvių mokslo draugija) sudarė palankesnes sąlygas ir specializuotai spaudai atsirasti.

PROFESINĖS MEDICINOS LITERATŪROS POREIKIS LIETUVIŲ KALBA

Profesinės medicinos literatūros poreikis buvo juntamas nuolat ir klausimas buvo keliamas įvairiuose lietuvių medicinų susibūrimuose. „Gyvenimas eina į priekį <...> pagaliau atėjo laikas nubusti ir mums, lietuvių medikams, veterinarams, farmaceutams ir gamtininkams! Galime sutvarkyti sanitariją ir profesijos gyvenimo dalis įsteigę laikraštį“ [1], – rašoma redakcijos komiteto kreipimesi, išspausdintame 1912 m. „Lietuvos žiniose“.

1909 m. liepos mėn. pasirodo laikraščio „Lietuvos ūkininkas“ priedas „Sveikata“, redaguojamas dr. Kazio Griniaus. 1914 m. pradedamas leisti mėnraščio „Aušra“ priedas „Gydytojas“, bet, kaip pastebi dr. A. Andriušis, „ši lietuviškoji medicininė periodika nei forma, nei turiniu (išskyrus „Farmaceutų reikalus“) dar negalėjo susilyginti su analogiška kitakalbe, turinčia šimtametę tradiciją pačioje Lietuvoje“ [2].

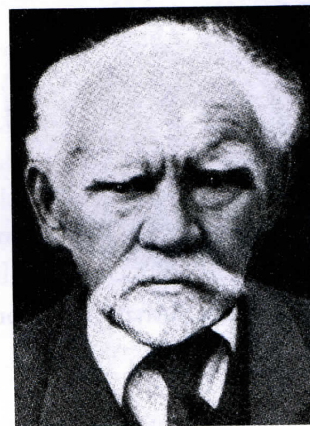
Ir štai 1913 m. pasirodė ilgai puoselėtas pirmasis lietuviškas medicinos mokslinis žurnalas „Medicina ir gamta“. „Šituo pradedame leisti pirmą lietuvių kalba medicinos, veterinarijos, farmacijos ir gamtos mokslo laikraštį“ [3], – skiltyje „Nuo redakcijos“ rašė leidinio redaktorius leidėjas dr. Stasys Matulaitis (2 pav.). „Naujas tai, dar neišbandytas kelias. Negalima atspėti, ar lengva, ar sunku bus juo eiti. <...> Sujungėme į vieną laikraštį visas minėtąsias mokslo šakas grynai praktišku atžvilgiu. Pavieniui nė viena tų grupių neįstengtų dar turėti savo laikraštį.“ [3] (1 pav.).

1 pav. „Medicina ir gamta“, 1913, Nr. 1

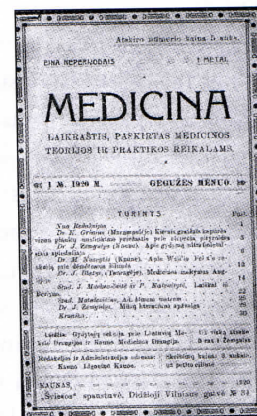
Leidinio organizatoriai numatė, kad darbas nebus lengvas, kad tam reikia ir lėšų, ir atsidavimo. Redaktorius dr. Stasys Matulaitis antro numerio įžangos žodyje rašė: „Pradėdami leisti pirmą lietuvių kalba medicinos-gamtos laikraštį tikėjome, kad atrasime didesnio užsienio interesavimo. Bet, rodos, skaudžiai apsirikome. <...> Du numeriu dar šiaip taip išleidome, bet trečiam, jeigu bus toks atsinešimas, negreit, turbūt, teks pasirodyti.“ [4] Prisidėti prie leidinio buvo raginama „kas kuo gali, kas raštais, kas pinigais“. [4] Žurna-

las buvo numatytas leisti pusantro lanko, kas du mėnesiai. Turėjo būti spausdinami originalūs ir verstiniai straipsniai, feljetonai iš visuomenės gyvenimo, referatai, vaistų apžvalgų ir praktikos patarimai, kritika ir bibliografija, korespondencija, kronika, skelbimai. Per du leidinio numerius buvo išspausdinti penki autoriniai straipsniai: dr. P. Avizonio, A. Domaševičius, A. Laumiansko, D. Bukanto ir S. Matulaičio darbai. Įdomu pažymėti, kad jau antrame leidinio numeryje buvo išspausdintas dr. S. Matulaičio straipsnis „Anatomijos, fiziologijos, patologijos bei chemijos lietuviška terminija“, skirtas lietuviškos medicinos terminijos klausimams. Autorius kvietė visus gydytojus aktyviai prisidėti prie lietuviškų medicinos terminų kūrimo, jų suvienodinimo. Deja, prasidėjo karas, ir žurnalo leidyba nutrūko. Pasirodė tik du numeriai pirmojo lietuviško medicinos mokslo leidinio.

2 pav. Dr. Stasys Matulaitis, žurnalo „Medicina ir gamta“ pirmasis redaktorius

Tik pasibaigus karui, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pradeda kurtis įvairios valstybinės institucijos bei visuomeninės organizacijos. 1919 m. iškūrusi Kauno medicinos draugija pradeda vėl judinti medicinos spaudos klausimą. Tais pačiais metais draugijos susirinkime gydytojas dr. Juozas Žemgulyus (4 pav.) kalbėjo apie žurnalo gydytojams būtinumą, pristatė leidinio struktūrą ir sąmatą.

3 pav. „Medicina“, 1920 m., Nr. 1

4 pav. Dr. Juozas Žemgulyš, žurnalo „Medicina“ pirmasis redaktorius

5 pav. Dr. Jonas Staugaitis, žurnalo redaktorius nuo 1922 m. iki 1944 m.

1920 m. gegužės mėn. pasirodė žurnalo „Medicina“ pirmas numeris (3 pav.), kurio redakcijos žodyje sakoma: „Tęsiame toliau dar prieš karą pradėjusios eiti „Medicinos ir gamtos“ darbą – tikrai žymiai pakitusiose aplinkybėse. <...> Kyla klausimas, ką mes duosime? – Duosime tą, ką ir kiek Lietuvos medikai gali medicinoje duoti. Laikraštis bus vaizdas, ką mano ir daro mūsų gydytojai.“ [5]

Pirmuoju žurnalo „Medicina“ redaktoriumi buvo paskirtas dr. Juozas Žemgulyš. Kiek vėliau, nuo 1922 m., leidinio redagavimo ir administravimo našta perima dr. Jonas Staugaitis (5 pav.), kuris negailėdamas nei laiko, nei lėšų tą darbą sąžiningai ir atsakingai dirbo dvidešimt dvejus metus – iki žurnalo uždarymo 1944 m.

Leidinio struktūra, turinys, forma buvo nuolat tobulinami, stengiamasi, kad žurnalas atitiktų visų profesinės bendruomenės narių poreikius ir reikalavimus. Žurnalo turinį sudarė originalūs ir verstiniai mokslo darbai, atvejai iš praktikos, valstybės institucijų pranešimai, aukštojo mokslo naujienos, gautų ir naujų knygų bibliografija, nes draugija turėjo savo knygyną (taip tuo metu buvo vadinama biblioteka), įsakymai, draugijų veikla, kronika, skelbimai, vaistų anotacijos, reklama, „mediciniškas sąmojis“. Kad leidinys sudomintų ir kitų šalių skaitytojus, originalūs straipsniai turėjo anotacijas vokiečių, prancūzų ar anglų kalba. Iš pradžių į kalbos kultūrą nebuvo kreipiamas didelis dėmesys: „Dėl terminų tuo

tarpu nesivaržome: dedame, kas kaip rašo, savo paaiškinimų tik kartais pridėdami ir kalbą pataisydami. Viliamės, kad netikusieji terminai gyvenime natūrinės atrankos keliu patys pranyks. Mes tikime lietuvių medikais, dirbančiais ir dirbsiančiais, tikime lietuvių tauta, jos proto jėgomis ir ateičia. Dėl to mes turime tikėjimo ir pradėtajam darbui.“ [5]

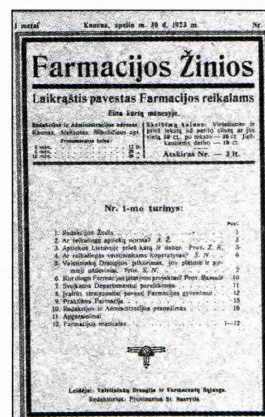
Žurnalas buvo leidžiamas reguliariai – dvylika kartų per metus, tik retomis išimtimis pasirodydavo dvigubas numeris. Leidinys turėjo autorių ir dalykinę rodyklę. Buvo pradėti leisti žurnalo priedai, kurie nemokamai platinami žurnalo prenumeratoriams. Visą gyvavimo laiką žurnalas išlaikė beveik nepakitusį savo pirminį stilių, formatą ir turinį.

Pasikeitus politinėms aplinkybėms, nuo 1941 iki 1944 m. net du kartus buvo keistas žurnalo pavadinimas („L.T.S.R. Medicina“, „Lietuviškoji medicina“).

Be žurnalo „Medicina“ mokslo reikmėms, 1933 m. buvo pradėti leisti „Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto darbai“. Redaktoriaus žodyje profesorius Petras Avižonis rašė: „Pradėjus leisti dabar savąjį organą, „Medicinos fakulteto darbus“, Fakulteto saitai su „Medicina“ vis dėlto nebus sutraukti, o tikrai santykiai kiek pakeisti. <...> Savuoju organu Medicinos fakultetas stengsis sueiti į glaudesnius santykius <...> su Pabaltijo valstybių universitetais, taip pat su tolimesniųjų kraštų medicinos mokslo židiniais ir, be to, su didesnėmis medicinos literatūros leidyklomis. <...> Todėl į „Medicinos fakulteto darbus“ bus dedami rašiniai ne tik lietuvių kalba, bet ir svetimomis kalbomis: anglų, francūzų, vokiečių. <...> Viena aišku: kūrėjai yra kupini pasiryžimo sekti Pasteur'o obalsiu – Laboremus.“ [6]

1923 m. pradėdamas leisti kitas specializuotas profesinis žurnalas „Farmacijos žinios“ (1923–1940 m.) (6 pav.), kuris taip pat tęsė savo ankstesnio pirmtako „Farmaceutų reikalai“ (8 pav.), leisto 1911–1912 m., pradėtą darbą lietuviškos spaudos srityje.

„Farmacijos mokslo dirvoje yra daug darbo pas mus Lietuvoje; toje srity dirvonai dar nepradėti plėsti. Skleiskime jį tarp farmaceutų per „Farmacijos žinias“. Prisidėkime prie darbo visi kas kuo galime: pinigais, raštais, mokslo ži-

6 pav. „Farmacijos žinios“, 1923 m., Nr. 1

niomis, tuomet „Farmacijos žinios“ tobulės turiniu, forma ir išvaizda. <...> Pirmieji žingsniai sunkūs, bet jie jau padaryti. Visi farmaceutai prisidėkite ir padėkite ir mes eisime drąsiai ir tvirtai pirmyn.“ [7] Apie leidybos sunkumus rašė pirmasis leidinio redaktorius provizorius Steponas Nasvytis (7 pav.). „Farmaceutų reikalai“, pasirodęs 1911–1912 m., nebuvo savarankiškas leidinys, o tik priedas prie Vilniuje leidžiamo laikraščio „Lietuvos žinios“. Prabėgus daugiau nei penkiasdešimt metų, 1991 m., Kaune vėl pradėdamas leisti specializuotas Lietuvos farmacijos sąjungos žurnalas „Lietuvos farmacijos žinios, kuris pratęsia 1923–1940 m. ėjusio leidinio „Farmacijos žinios“ (9 pav.) darbą. Redaktorius – provizorius Eduardas Tarasevičius.

LIETUVOS MEDICINOS PERIODIKA PO ANTROJO PASAULINIO KARO

Pasibaigus karui, lietuviška medicinos periodinė spauda pasirodo tik daugiau nei po dešimties metų. 1956 m. Lietuvoje pasirodė pirmasis žurnalo „Sveikatos apsauga“ numeris (10 pav.).

Pirmojo numerio redkolegijos įžangos žodyje buvo rašoma: „Žurnalas skiriamas visų pirma respublikoje aktualioms patologijos, klinikos, terapijos, profilaktikos, epidemiologijos, sveikatos apsaugos organizacijos ir medicinos

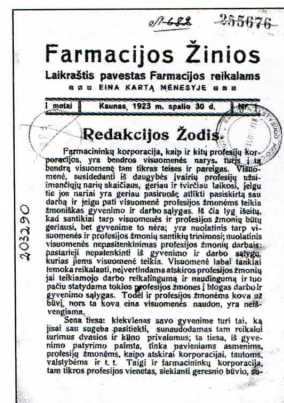
istorijos problemoms nagrinėti, Raudonojo Kryžiaus draugijos, medicinos darbuotojų profsąjungos bei mokslinių medicinos draugijų veiklai nušviesti. <...> Žurnalas stengsis paskleisti mūsų respublikos medicinos novatorių patyrimą ir kovoti už susirgimų profilaktikos ir gydymo naujų metodų įdiegimą praktikon. <...> bus keliama vietinių vaistingųjų augalų studijavimo ir vietinių žaliavų medicinos pramonei suradimo klausimai <...>. Žurnalas teiks juridinę konsultaciją gydytojų, farmaceutų ir vidurinio personalo darbo ir buities klausimais. <...> kronikoje bus pažymimi svarbiausieji respublikos medicininių įstaigų veiklos įvykiai“ [8]. Jo struktūra ir turinys buvo panašūs į prieš karą ėjusio žurnalo „Medicina“, išskyrus kai kuriuos ideologinius aspektus.

Žurnalo redaktoriais buvo: dr. Alfonsas Dirsė, gydytojai Viktoras Čapkevičius ir Eduardas Selelionis, žurnalistai Zenonas Tartilas ir Zenonas Glaveckas.

1991 m. žurnalas keitė pavadinimą ir buvo pavadintas „Sveikata“. Pervardinto leidinio funkcijos buvo, kaip rodo žurnalo paantraštiniai duomenys, medicinos mokslo, sveikos gyvensenos, sveikatos kultūros propagavimo temos. Netrukus mokslo publikacijų visai neliko, ir žurnalas tapo sveikatos propagavimo leidiniu. 2005 m. žurnalo leidėjai atsiveikino su savo skaitytojais. Buvęs ilgametis žurnalo vyr. redaktorius Zenonas Tartilas peržvelgė leidinio gyvenimo istoriją klaus-

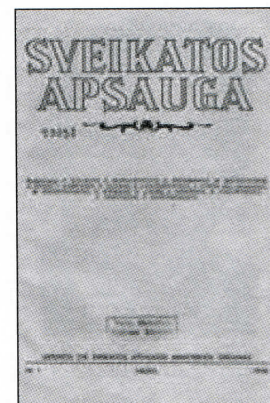
7 pav. Farmacijos žinių pirmasis redaktorius Steponas Nasvytis

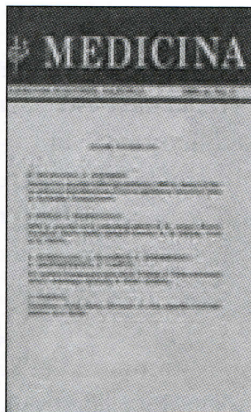
9 pav. „Farmacijos žinios“

8 pav. „Farmaceutų reikalai“

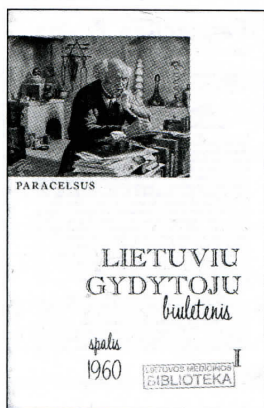
10 pav. „Sveikatos apsauga“, 1956 m., Nr. 1

11 pav. Atnaujintas žurnalas „Medicina“, 1990 m., Nr. 1

damas: „Ar „Sveikatos apsaugos“ (vėliau – „Sveikata“) ketinimai buvo realizuoti – tai jau medicinos istorijos reikalas“ [9]. Ten pat pateikiamas ir įsakymas, kuriame nurodomi leidinio pavadinimo keitimo motyvai. Citata iš įsakymo: „Žurnalo „Sveikatos apsauga“ pavadinimą pastaruoju metu pagrįstai kritikuoja ir medikai, ir kalbininkai. Medikų nuomone, sveikatą turi saugoti ne kas kitas, o pats žmogus“ [9].

1989 m. atsikūrusi Lietuvos gydytojų sąjunga nusprendė atnaujinti žurnalo „Medicina“ (11 pav.) leidimą. Redakcinės kolegijos kreipimėsi į Lietuvos gydytojus sakoma: „Po keturiasdešimt šešerių metų pertraukos atgaiviname teorijai ir praktikai skiriamą žurnalą „Medicina“ <...> Šaukiame visus Lietuvos gydytojus – kokioje vietoje begyventų ir koki

12 pav. Lietuvių gydytojų biuletenis, 1960 m., Nr. 1

13 pav. Dr. Steponas Biežis, „Lietuvių gydytojų biuletenis“ pirmasis redaktorius nuo 1960 iki 1963 m.

darbą bedirbtų – nešti po grūdėlį savo patirties, žinių ir išminties į šį seną, naujai atvertą aruodą.“ [10]

Redagavimo darbo ėmėsi dr. Zigmantas Satkevičius, o nuo 2001 m. t. 37, Nr. 3 – dr. Vilius Grabauskas. Atnaujintas žurnalas „Medicina“ tvirtai pasuko mokslo leidinių keliu. Nuo pat pirmųjų leidinio numerių (kiek vėliau buvo pakeistas leidinio formatas) buvo stengiamasi išlaikyti aukštą leidinio mokslo lygį. „Medicina“ – pirmas žurnalas, kuris buvo pradėtas referuoti „Medline“ duomenų bazėje, o vėliau įtrauktas ir į kitas pasaulio periodinių mokslo leidinių duomenų bazes bei direktorijas (Medline, Ulrich's, ISI WoS, SCOPUS, DOAJ, EBSCO, IndexCopernicus).

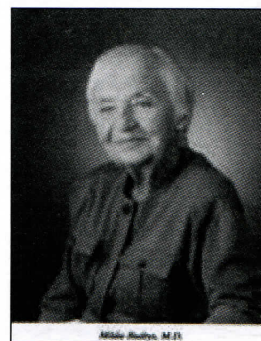
LIETUVIŠKA MEDICINOS SPAUDA UŽ LIETUVOS RIBŲ

Ne mažesnę dėmesį vertėtų skirti lietuviškai medicinos spaudai už Lietuvos ribų. Karo išblaškyti Lietuvos medikai pradeda burtis į įvairias organizacijas užjūryje.

1960 m. Ilinojaus lietuvių gydytojų draugijos iniciatyva buvo pradėtas leisti „Lietuvių gydytojų biuletenis“ (12 pav.). Redaktorius dr. Steponas Biežis (13 pav.) rašė, „šiuo Biuleteniu <...> pirmoje vietoje siekiama palaikyti glaudesnius ryšius tarpe Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos skyrių ir taip pat už jų ribų kolegų <...>. Sieksime juo arčiau sujungti kolegas-es, išsiblaškiusius po visą pasaulį. Biuletenis mielai tarpininkaus nušviesti visokeriopą veiklą, būtent: profesinę, kultūrinę, lietuviybę išlaikyti išeivijoje, kovą už Lietuvos išlaisvinimą ir neaplenkiant socialius įvykius.“ [11]

Vėliau žurnalą redagavo dr. Stasys Budrys (nuo 1963 iki 1964 m.), o nuo 1965 iki 1970 m. žurnalo „Lietuvių gydytojų biuletenis“ veiklą vykdė dr. Milda Budrienė, žymi lietuviškos medicinos istorijos veikėja (14 pav.).

Nuo 1971 m. žurnalas keičia pavadinimą į „Medicina“ (15 pav.). Dr. Henrikas Armanas, „Medicinos“ vyriausiasis redaktorius, pirmojo numerio įžangos žodyje rašė: „Medicinoje“ matysime dalinį nukrypimą nuo senosios konservatyvinės linijos ir praversime langus ir duris į platųjį pasaulį, kad mus pažintų, suprastų ir matytų ne tik kolega gydytojas, bet ir Dėdė Samas, ir jo vaikai, kurie leido mums čia įsikurti ir būti tuo, kuo mes čia dabar esame, džiaugiamės ir didžiuojamės.“ [12] Kitas redaktoriaus troškimas buvo, kad

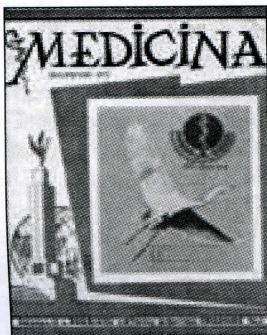

14 pav. Dr. Milda Budrienė

„ši nauja ir jauna „Medicina“ primintų Nepriklausomos Lietuvos seną ir garbingą mūsų leistą organą „Mediciną“ ir sujungtų visus lietuvių gydytojus – tiek senuosius, tiek jaunuosius – gimusius už pavergtos Lietuvos ribų“ [12].

Nuo 1977 m. „Medicinoje“ mokslo publikacijos buvo spausdinamos ir anglų kalba, kad kuo daugiau jaunų gydytojų, dirbančių mokslo institucijose ir rašančių darbus anglų kalba, savo darbais galėtų pasidalinti su kolegomis. „Noriu užklausti „Medicinos“ skaitytojus, kolegas, ką jie galvotų, jeigu laiks nuo laiko būtų spausdinami moksliniai straipsniai ir anglų kalboje?“ [13] – rašė redaktorius dr. Danielius Degėsys.

Žurnalo redaktoriais buvo: dr. Henrikas Armanas (nuo 1971 m. iki 1973 m.), dr. Kazys Pemkus (nuo 1974 m. iki 1976 m.), dr. Danielius Degėsys (nuo 1977 m. iki 1979 m.). Prie „Medicinos“ vairo 1981 m. stojęs dr. Vaclovas Šaulys (16 pav.) rašė: „Pagaliau po ilgos pertraukos MEDICINOS žurnalas vėl pasirodo. Gaila, kad žurnalas lanko Jus nereguliariai. Daugeliui PLG Sąjungos narių MEDICINA yra vienintelė ryšių palaikymo priemonė su Sąjunga ir kolegomis... <...> Tikėkim, kad tik laikinas sunegalavimas, redaktoriaus apatija. <...> Puslapiams užpildyti talentų netrūksta, bet jie „užkasti“ ir juos reikia atrasti.“ [14] Redaktoriaus pastabose dr. V. Šaulys rašė ir apie tai, kad „13-ajam PLG SČgos suvažiavimui teks nelengvas uždavinys surasti nuolatinį redaktorių, kad bent 2 kartus metuose žurnalas pasirodytų ir aplankyti kolegas“ [14]. Kaip stojo dr. V. Šaulys prie redaktoriaus vairo, taip ir laikė dvidešimt metų savo rankose, kol Lietuva atėjo į nepriklausomybę. Daug triūso, išmonės, savo darbo ir lėšų įdėjo daktaras V. Šaulys, norėdamas įvykdyti savo paties išreikštą valią, kad: „...bent

15 pav. „Medicina“. Pasaulio ir Amerikos lietuvių gydytojų organas, 1971, Nr. 1(41)

16 pav. Dr. Vaclovas Šaulys

2 kartus metuose žurnalas pasirodytų ir aplankyti kolegas.“ [14] Ir dirbo šį sunkų redaktoriaus darbą kaip ir dr. Jonas Staugaitis daugiau nei 20 metų, kol jėgos apleido 2002 m.

2004 m. pasirodė vienas žurnalo numeris, kuriame redaktorės Dalios Giedrimienės žodyje buvo rašoma, kad žurnalas ir toliau bus leidžiamas ir kad jau yra parengtas antras leidinio numeris. Deja, daugiau žurnalo „Medicina“ numerių nebepasirodė.

PABAIGOS ŽODIS

Po 1990-ųjų pradėjo sparčiai steigtis įvairios gydytojų organizacijos, kurios ėmėsi leisti savo specializuotus profesinius leidinius. Kartu atsirado daug įvairių laikraščių ir žurnalų, skirtų visuomenei. 1991 m. buvo tik du medicinos žurnalai – „Sveikata“ ir „Medicina“, o šiuo metu – daugiau nei penkiasdešimt pavadinimų įvairiausiomis sveikatos ir medicinos mokslo temomis. Vieni šių leidinių tik pasirodę netrukus išnyko, kiti sėkmingai tęsia savo veiklą, prisitaiko prie naujų elektroninės spaudos sąlygų, tampa matomi internete ir apskritai pasaulyje.

Visi išvardyti leidiniai sudaro Lietuvos medicinos istorijos aukso fondą. Tai neišsenkantis archyvas istorijos, medicinos istorijos, spaudos ir lietuviškos medicinos bibliografijos tyrinėjimams pačiais įvairiausiais aspektais.

Minėtus leidinius sieja noras skleisti medicinos ir sveikatos žinias visuomenei; poreikis dalintis profesine patirtimi ir kelti savo profesijos prestižą šalyje ir pasaulyje; skleisti medicinos organizacijų veiklos idėjas ir tradicijas; rūpestis dėl lietuviškų medicinos terminų kūrimo, sisteminimo ir naudojimo; siekis sujungti lietuvių gydytojus, nesvarbu, kur jie būtų ir dirbtų, bendradarbiavimui; kaupti visapusišką informaciją apie Lietuvos gydytojus ir gretimų profesijų specialistus.

LITERATŪRA

1. Redaktoriaus žodis. Lietuvos žinios, 1912 lapkričio 24, 4.
2. Andriešis A. Lietuvos medicinos spauda. Iš: Žurnalisto žinynas. Vilnius: Vilius, 1996, 161.
3. Matulaitis S. Nuo redakcijos. Medicina ir gamta, 1913, Nr. 1, 1.
4. Matulaitis S. Nuo redakcijos. Medicina ir gamta, 1913, Nr. 2, 1.
5. Nuo redakcijos. Medicina, 1920, Nr. 1, 1–2.
6. Redaktoriaus žodis. Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto darbai, 1933, t. 1, kn.1, 1–2.
7. Pirmieji žingsniai. Farmacijos žinios, 1924, Nr. 2, 2.
8. [Redkolegija kviečia]. Sveikatos apsauga, 1956, Nr. 1, 2.
9. Žurnalui „Sveikata“ („Sveikatos apsauga“ – 50 metų). Sveikata, 2005, Nr. 10–12, 2–3.
10. Brangūs Lietuvos gydytojai. Medicina, 1990, Nr. 1, 2.
11. Darbą pradėdant. Amerikos lietuvių biuletenis, 1960, Nr.1, 3.
12. Redaktoriaus žodis. Medicina, 1971, Nr. 1 (41), 3.
13. Redaktoriaus žodis. Medicina. Pasaulio lietuvių gydytojų žurnalas, 1977, Nr. 1 (54), 4.
14. Redaktoriaus pastabos. Medicina. Pasaulio lietuvių gydytojų žurnalas, 1981, Nr. 1–2 (57–58), 2.

Gautas 2013 m. kovo 13 d., aprobuotas 2013 m. balandžio 14 d.
Submitted March 13, 2013, accepted April 14, 2013.